Stockholm den 17 mars 2009

Generaldirektör
Dan Eliasson
Migrationsverket
601 70 NORRKÖPING

Angående projektet med syfte att korta väntetiderna inom asylprocessen och öka rättssäkerheten samt förutsättningarna för offentliga biträden i utlänningsärenden (ÄR-2009/0185 och ÄR 2009/0186)

Bäste Dan,
Jag har tagit del av Migrationsverkets rapport Med sikte på en snabbare asylprocess. Jag välkomnar verkets försök att förkorta handläggningstiderna men ser dock flera problem med förslagen i rapporten. Det som främst oroar är att förkortade handläggningstider sker på bekostnad av att de asylsökande inte får sina ärenden tillräckligt utredda och inte heller får något offentligt biträde förordnat. Förslaget att snabba på väntetiden för asylsökande riskerar således att motverka rättssäkerheten i processen. Jag anser att Migrationsverkets interna problem inte bör lösas genom att begränsa den asylsökandens rättigheter.

Enligt det nya förslaget ska Migrationsverkets beslutsfattare bl.a. träffa den asylsökande redan inom en vecka och då utan att offentligt biträde har förordnats, och i enkla fall avgöra om en person får stanna eller ska avvisas direkt. Totalt ska väntetiden för asylsökande kortas från dagens åtta månader till tre.

Enligt min mening är det inte obetydliga risker förenade med att asylsökanden inte får offentligt biträde vid den inledande utredningen. Denna utredning är av stor betydelse. Vad som sägs då kommer att ligga till grund för den framtida utredningen och ytterst få betydelse för utgången av ansökan. Vidare är det inte acceptabelt att Migrationsverket

anger vad som skall anföras i den inlaga som biträdet skall överlämna till verket. Ett annat problem är att svårigheterna för biträdet att inom den uppställda treveckorsfristen lyckas inhämta den utredning som i vissa fall krävs och som i många fall tar längre tid att få tillgång till.

Vidare kan det ifrågasättas om det är förenligt med de uppgifter en advokat och ett offentligt biträde har att åläggas att delge sökanden domstolens beslut. Migrationsverkets hållning att de offentliga biträden som inte medverkar till detta inte bör förordnas är helt oacceptabelt. Det visar det olämpliga i den ordning som nu gäller att det är Migrationsverket som förordnar biträden.

Advokatsamfundet har tidigare i flera sammanhang uttalat som sin principiella uppfattning att förordnande av offentligt biträde i utlänningsärenden bl.a. ur rättssäkerhetssynpunkt skall beslutas av domstol eller myndighet som inte har koppling till Migrationsverket. Advokatsamfundet vidhåller denna uppfattning.

Enligt uppgift från Advokatsamfundets representanter, som deltog i referensgruppsmötet angående pilotprojektet den 13 mars 2009, uttryckte flera av företrädarna för de deltagande organisationerna och migrationsdomstolarna stor oro för projektet bl.a. såvitt avser biträdesfrågorna och stor tveksamhet till ett fortsatt deltagande i referensgruppen. Detta är mycket olyckligt.

Jag vill i sammanhanget också passa på att ta upp frågan om förutsättningarna för offentliga biträden och att förordnandet av dugliga sådana är starkt beroende av de villkor under vilka de arbetar. Som exempel kan nämnas att Migrationsverkets rutiner för utbetalning av förskott innebär att färre advokater vill åta sig uppdrag som offentligt biträde i utlänningsärenden. Många advokater får sin huvudsakliga inkomst genom uppdraget som offentligt biträde. Migrationsverkets agerande får stora ekonomiska konsekvenser för dem. Jag ifrågasätter starkt att advokater ska agera bank år ett statligt verk. En annan sak är också att advokaterna måste få ersättning för det arbete som lagts ner och som varit nödvändigt för att tillvarata klientens rätt.

Slutligen vill jag ta upp frågan om Migrationsverkets förteckning över personer som verket bedömer som olämpliga som biträden i framtida ärenden. Advokatsamfundet anser i likhet med Migrationsverket att det ibland kan finnas behov av en prövning av dem som agerar juridiska ombud i utlänningsärenden. En sådan prövning måste dock vara förutsägbar och rättssäker.

Jag har fått del av Migrationsverkets förteckning med uppgifter om personer som verket bedömer som olämpliga att förordnas som offentligt biträde. Jag känner en stor oro inför denna förteckning och anser det oklart vilka bevekelsegrunderna är för att Migrationsverket ska föra upp en person på förteckningen. Det får inte vara så att advokater som med emfas hävdar klientens bästa och som fullgör sin lojalitetsplikt gentemot klienten uppfattas som obekväma och därför inte förordnas som offentligt biträde i fortsättningen. Med hänsyn till bl.a. Migrationsverkets problem med enskilda tjänstemän som inte uppfyller kraven på hur man ska agera och till att utredningsskyldigheten hos verket inte alltid fungerar är det viktigt att klienten känner förtroende för advokaten, inte att Migrationsverket känner förtroende för det offentliga biträdet.

När det gäller de advokater som för närvarande finns upptagna på listan anser jag att en advokat som förts upp på förteckningen endast på grund av avsaknad av F-skattsedel, grundat enbart på en misstanke om att det finns tveksamheter kring hur verksamheten sköts och utan att advokaten beretts tillfälle att yttra sig över anledningen till detta, inte står i rimlig proportion till det yrkesförbud som det i praktiken kan bli fråga om för en advokat som huvudsakligen ägnar sig åt utlänningsrätt.

Såvitt gäller advokaten som i berusat tillstånd kontaktade klienten och ville att hon skulle komma till advokatens hotell konstaterar jag att Advokatsamfundets disciplinnämnd inte fann anledning att påföra advokaten någon påföljd. Nämnden nöjde sig med ett uttalande i ärendet. Jag anser att ett uppförande på verkets förteckning på grund av ett uttalande från disciplinnämnden, och således i praktiken ett yrkesförbud, inte står i rimlig proportion till felaktigheten om det rör sig om en enstaka felaktighet.

Vad gäller frågan om överklagbarhet så kan såväl beslut om avslag på yrkande om att förordna ett önskat biträde som beslut om entledigande av offentligt biträde överklagas av den enskilde. Som jämförelse kan nämnas att enligt 12 kap. 5 § rättegångsbalken äger rätten förklara ett ombud som visar oredlighet, oskicklighet eller oförstånd eller som eljest finnes olämplig, obehörig att verka som ombud vid den rätten antingen för viss tid eller tills vidare. I kommentaren till rättegångsbalken anges att ett beslut kan överklagas av såväl ombudet som huvudmannen. Bestämmelsen i 12 kap. 5 § rättegångsbalken är tillämplig även såvitt avser försvarare (jfr 21 kap. 3 § tredje stycket sista meningen rättegångsbalken). När det gäller talerätten för offentliga biträdet vid avslag på begäran om offentligt biträde och vid beslut om entledigande av offentligt biträde kan man enligt Advokatsamfundets mening på goda grunder ifrågasätta det rimliga i och även om det är korrekt att dessa beslut endast är överklagbara för den enskilde och inte för det offentliga biträdet. Detta inte minst med hänsyn till de förödande verkningar sådana beslut kan få för advokater som huvudsakligen ägnar sig åt uppdrag inom utlänningsrätten.

Jag har blivit informerad om att Migrationsverkets centrala organisation för frågor om offentliga biträden bevakar och följer upp praxis och är ett stöd till verksamheten i frågor som rör offentliga biträden samt att man arbetar med att utveckla rutinerna och förfina metoderna avseende förteckningen. Detta är mycket positivt men jag anser ändå att förteckningen reser många frågor och problem som måste diskuteras mer ingående.

Ett gott samarbete mellan de aktörer som verkar på utlänningsrättens område bidrar till att ge våra asylsökande en anständig tillvaro i väntan på beslut om uppehållstillstånd och en så rättssäker prövning som möjligt. Jag föreslår därför ett möte där vi kan träffas för att diskutera de problem jag tagit upp i det här brevet.

Med vänlig hälsning

Anne Ramberg